

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Melyben: Negyedévre	8 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egészévre	12 "			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Yidőkre Negyedévre	5 "			
Egészévre	20 "			

A nagy válság.

— márc. 19.

A király tegnap este Budapestre érkezett. Ma délben megjelenik a budai várpalotában gróf Andrássy Gyula, a kit a király kihallgatásra magához hívott.

E hiradásra a hetek óta aggódva szorongó honfiszivet mintha öröm ujjongása hevitené. Tavasz szellőt érez az álmodozó; rügyek fakadását, virágok nyílását sejti, reméli.

A rideg valóság azonban, mint a esipős dér, a halál szelével legyinti meg a korai öröm bontakozó leveleit...

Csak vissza, vissza, jó golya madár!
Csalóka fény ez, nincs még kikelet!

Sőt valószínű, hogy zord északi szelek, hóviharok következnek. Hiába való volna minden áltatás: semmi jót nem várhat a nemzet.

A négyszáz esztendő óta tartó ir-
tóztató küzdelem az osztrák birodalmi
egység és a magyar nemzeti függet-
lenség közt ujult erővel újra kitör.

Hasztalan takargatnók cifra szó-
virággal, be kell vallanunk: a nemes
magyar nemzeti régi sebei újra vérzenek.

Lehet, hogy a nemzet nem feszítette mellét *kellő időben* az éles fegyver elé. Nem gondoskodott eleve védő paizsról. Nem biztosította magának bölcs előrelátással, diadalra megérett akarat-erővel a győzelmet, a harc áldásos eredményét. De most már késő a sopánkodás; nincs többé visszatérés! A míg a nemzetet nem állították talpra törvényeinek, jogainak, alkotmányának, önálló államiságának szent lobogója alá: talán tovább is szemet hunyhatott volna a látszat szerint élő alkotmányosságán ejtett esorbákra.

De most, a mikor feltárták előtte az osztrák hagyományos szellem állam ellenes üzemét, a mikor méltán követeli, hogy a királyi esküvel szentesített törvényt összbirodalmi törekvésekkel megsejtsék, a nemzet élő jogait el-
kobozni büntetlenül ne lehessen: már meddő szófecsérlés azt emlegetni, hogy a nemzeti fellobbanás korai, vagy kedvezőtlen időben feszíti az osztrák dac-
cal szembe a magyar életerőt!

Kétség nélkül való, hogy nagyon válságos idők előtt állunk. A kormányválság megoldásának egyoldalú kísérlete könnyen zudíthat hazánkra alkotmányválságot.

Minden jel arra vall, hogy a király mereven elzárkózik a nemzet jogos kívánságai előtt. Nemesak katonai téren

nem engedi érvényesülni a kiegyezési törvény nemzeti szellemét; de még az önálló gazdasági berendezkedés gondolatát is visszautasítja.

Hoi vannak e pillanatban oly bátor államférfiak, akik oda merjenek állni a felzaklatott, jogos vágyakra gyújtott nemzet elé s így szóljanak: Rászedtünk nemzet, mikor elhitettük veled, hogy ős jogod, ezer éves alkotmányod és koronázási esküvel megerősített élő törvényeid szerint szabad, önálló, független vagy! Nem igaz, mert csak egyik része vagy a közös birodalomnak! És a *birodalmi egység*igájába tűrnöd kell sorodat és hálálkodnod kell, ha legalább némi önkormányzati jogokkal élhetsz belügyeidben!

Ilyen beszédre ma senki se vállalkozik.

Félő tehát, hogy a nemzetet nagyralátó álmái közt veri arcul a kiábrándulás nyers ökle s a nemzet e meggyalázása nyomán felzuduló haragjában veszedelembé sodorja a trónt és a hazát.

A király Budapesten.

A király tegnap este félnyolckor Bécsből Budapestre érkezett. A megérkezéskor semmiféle hivatalos fogadás nem volt. — A király a nyugati pályaudvarról egyenest a budai várpalotába hajtatott.

A vasárnapi közönség nagy tömegekben hullámozott az utcákon. De tüntetés egyáltalán nem volt. Itt-ott felhangzott egy-egy éljenzés, mire a király katonásan tisztelgett.

Az ut mentén nagyon sok gyászlobogó lengett, ami feltűnt a királynak. Többször odafordult hadsegédéhez és mondott neki valamit, miközben tekintetét a gyászlobogós házakra emelte.

Ma van ugyanis a nemzeti Kossuth-gyásznap és a főváros számos épületére már tegnap kitétték a gyászlobogókat.

Forrongás az ellenzéken.

A szövetkezett ellenzéken nagy felháborodást keltett az a kiesnylő hang, melylyel több osztrák politikus, különösen Schön-
naich, az új landwehrminister nemzeti jogainkról, megemlékezett. Ausztriában nyíltan úgy beszélnek Magyarországról, mint az osztrák összbirodalom egyik tartományáról, melynek népei közt egy néptörzs tulzott nemzeti követelőzéseit figyelembe venni sem szabad.

Az ellenzéken ez a veszedelmes fordulat oly megdöbbenést keltett, hogy sokan a képviselőház azonnal való összehívását sürgetik. Tegnap már sürgönyöztek is Justh Gyulának, hogy szakítsa félbe külföldi utazását és siessen haza.

Az ellenzéki vezérőbizottság ma ülést tart.

A függetlenségi párt ma avatja fel pazar új körhelyiségét, ugyanekkor tartja a Kossuth-gyásznapot, melyen a Kossuth-serleggel gróf Apponyi Albert nagyjelentőségű politikai nyilatkozatot tesz.

Szóval az ellenzéken nagy a zibongás.

Andrássy a királynál.

Gróf Andrássy Gyula ma délben megjelenik a királynál. Őfelsége *Andrássyt kormányalakítással bizza meg.* — De mivel Andrássy nem a saját programja alapján kap megbízást, hanem a király kész programot tesz eléje: *Andrássy a megbízást el nem fogadja.*

Mi következik ezután? senki se tudja.

Valószínű, hogy a király embert keres majd a programjához.

Az ellenzék a végső, döntő tusára készül s elhatározta, hogy a ki a *nemzet itéletének mellőzésével* akarna kormányozni, azt a miniszterelnököt *be sem eresztik a képviselőházba.*

A katonai kérdésekről.

Az új landwehrminister nyilatkozata.
— márc. 20.

Schönaich tábornok, az új landver-miniszter, egy bécsi újságíró előtt elmondotta véleményét az összes katonai kérdésekről. E nyilatkozatban Schönaich miniszter ezeket mondta:

— A vitában most a hadsereg közönsége legfontosabb kérdés. Hogy egy meg egy az kettő, azt mindenkinek meg kell értenie, még ha nem jártas is a sztratégiában és egyéb katonai tudományokban. A hadsereg egységességének fentartása a legelső feladatunk, s ugy látszik, hogy ez a vélemény uralkodik. Ez okból hangoztatják is, hogy a vámterület különválása esetén lehetetlenség az egységes hadsereg fentartása. A vámközösség és az egységes hadsereg olyan viszonyban van egymással, hogy egyik a másiknak következménye.

A magyar szabadelvűpárti kilences bizottság programja alapján a Magyarországnak adott katonai engedmények nagyon nagyterjedelműek ugyan, de azok miatt még nem kell a hadseregnek különválnia. A magyar tiszteknek a magyar ezredekhez való visszahelyezése is katonai szempontból sajnálatos ugyan, de több mint kérdéses, hogy ezeknek az áthelyezéseknek meglesz az az eredményük, a mit a magyar tuzók kívánnak tőle.

A mi a jelvények és a zászló kérdését illeti, arra utalok, hogy Mária Terézia-korban zöld volt a zászló, máskor meg más színű. Ha most olyan zászló lesz is, a mely, mint hallom, Magyarország államjogi helyzetéhez illőbb, azért még nem leszünk boldogtalanok: az a fő, hogy a hadsereg közönsége világosan látható legyen az új zászlókon és jelvényeken is.

Megvallom őszintén azt is, hogy a katonai nevelő-intézetek kérdése bizonyos körülmények között veszedelmes lehet arra a szellemre, mely a hadseregben uralkodik.

A vezényszó ügyében egyáltalában semmi változás nem várható. Szerintem a vezényszó megváltoztatása miatt a szolgálati nyelvet is meg kellene változtatni. Ha egykor a katonai hierarkia felsőbb régióban a közvetítő német nyelv ismerete csökkenne, akkor meg volna nehezítve a vezénylés és egyszerűen lehetetlenség volna a hadsereg eredményes működése. Mivel különféle nemzetiségek vannak a hadseregben, gyakorlati okokból egységes közvetítő nyelvre van szükség.

Ha nem lenne német a vezényszó, akkor lassankint egészen eltűnnék az ezredékből a közvetítő német nyelv, a mi föltétlenül veszedelmes volna a hadsereg harc-képességének szempontjából. Tessék meg-gondolni, hogy azért, hogy német a szolgálati nyelv, ápoljuk mi a katonák anyanyelvét is. Az oly napiparancsokat például, hogy holnap ilyen meg ilyen egyenruhában és ilyen meg ilyen fölszereléssel kell megjelenni, a katonák anyanyelvén is kiadjuk, s az ellenség előtt a rövidebb parancsokat és rendelkezéseket a katonák anyanyelvén adjuk ki. A vezényszónak azonban föltétlenül németnek kell maradnia a hadseregben, mert természetesen, hogy a hadseregben lévő sokféle nemzetiség csak német nyelven értheti meg egymást. A keletázsiai háborúból is azt tanultuk meg, hogy a földérítő szolgálatban mily fontos, hogy a lovas előőrsek meg tudják magukat érteni az összes parancsnokokkal. De a saját tapasztalatomból is beszélhetek. Egy hadgyakorlaton egy magyar honvédtiszt hozott nekem valami jelentést, melyet nem értettem meg és nem tudtam intézkedni, mert én csak keveset tudok magyarul, a honvédtiszt pedig keveset tudt németül. Hogyan lehet ily körülmények között egy parancsnoknak villámgyorsan intézkedni?

A német vezényszót tehát meg kell tartani, nem mintha gyűlölnénk valamely nemzetiséget, hanem azért, mert ez életkérdés a hadsereg nézve. De mily veszedelmes is volna, ha a magyar vezényszót követelnék! Hadseregünk tisztjei nagyon kíváncsiak ugyan, de nem kívánhatjuk, hogy Mezőfántik legyenek.

A véderő-törvény revíziójáról azt mondotta Schönai, hogy a kétévi katonai szolgálat (a lovasság) — kitételével, már el van határozva. Ezzel természetesen együtt fog járni a békeleltetés és a költségek jelentékeny, de még elviselhető emelése.

A katonai büntető-eljárás reformja szintén készen van; még csak abban nem egyeztek meg a kormányok, hogy a katonai bíróságok tárgyalási nyelve Magyarországon magyar legyen-e, vagy maradjon német? Ha azonban a többi kérdést megoldották, akkor meg kell oldani ezt is, a mi nem is lehetetlen, ha meggondoljuk, hogy a katonai bíróságoknál a különféle nemzetiségek számára ugyanis tolmácsokat kell alkalmazni. S az a fő dolog, hogy az új büntető eljárás modern lesz, s a régihez képest óriási haladást jelent.

A tüzérségi reformnak is legközelebb napirendre kell kerülnie. A kelet-ázsiai háború után sürgős szükség a tüzérség átalakítása, a tarackok szaporítása, és gépfegyverek szerzése. A mi az osztrák és a magyar honvédségnek tüzérséggel való ellátását illeti a honvédségnek eddig is volt tüzérsége, mert minden honvéd gyaloghadosztályhoz beosztottak volna háború esetén egy közös tüzérezredet. Hogy ezt a rendszert tartjuk-e fenn, vagy pedig honvéd-tüzérezredet szervezünk, azt ma még senki sem tudhatja.

A szabad magyarok jogai.

1848. március 15. előtt.

— már. 20.

Régi újságokban böngészve, az 1848. évi „Reform” első számában a régi magya-

rok „jogainak” igen elmés meghatározását találjuk.

A szabad magyarok széles e föld ke-rekén semmi joga nem volt. Ha szert akart rá tenni, ki kellett vándorolnia s jogát idegenek közt, idegenektől koldulni.

A szabad magyar egy bizonyos határig szabadon ehetett és ihatott s azon elsősege volt, hogy adósságaiért nem ex-quáltak, ha ez exequens bíró jó barátja, vagy pedig az maga is fölig adós volt, házat akart építeni, s pénzre volt szüksége.

A szabad magyarok megengedettett erősnek és egészségesnek lenni, hogy heverjen és semmit se dolgozzék. Az evő-ivó, nagyhasu polgárokat legkönnyebb kormá-nyozni, mert ezek a sokat alvás és semmittevés elvének hódolnak.

A szabad magyarok szabad volt jobbá-gyát nyuzni. Ezért a parasztnak megengede-tett, hogy utakat csináljon és azokon saját zsebéből vámot fizessen. A parasztnak és polgároknak joguk volt adót fizetni — minél többet, annál jobb volt. Ezért a feneketlen utakon a sárba ingyen belefuladhattak.

A szabad magyar igen sokat kereshe-tett, hogy a maga részére korteseket szerezzen — a nyílt, szabadelvű közigazgatás legeslegnemesebb eszköze — t. i. a megvesz-tegetés — által és megválasztathatta magát, ha a bökésinálás és csuszás-mászás mester-ségében elég avatottsággal bírt.

A szabad magyar alattvatóira 25-öt ve-rethetett, hogy őket erős, józaneszű, nemes férfiakká képezze s így a szabadság és jog élvezésére megérlelje.

A szabad magyart az iskolákban sós-vevesszők, scutica és baculussal fenyegették, hogy jó korán kedvet ébresszenek benne természeti tehetségeinek szabad kifejtésére, hogy a humnitásért lelkesülni tanuljon, hogy az ifjuságot, mint a boldogság legbüvöltebb körét tanulja ismerni, hogy kedvet és szere-tetet kapjon a tudományokhoz.

A szabad magyarok szabad volt börtönben ülni, ha valami igazat irt, szabad volt itélőszék elé állani s magát ott elítél-tetni — mert a szabadság őt minden jog-talanság ellen védelmezte! Ezért a bíró ura-akat tekintetes, nagyságos, méltóságos, nagy-méltóságú! stb. címekkel díszítették. Mind csupa szabad nemzethez illő szavak.

A szabad magyarok megengedettett nem tudni többet, mint a legeslegbőleőbb egyetem megengedte, attól pedig nem ment a falnak. Egy kis diák nyelv, igen sok quae maribus, még több supplementa; az élet, a világ számára semmi — semmi! Ész-és em-berjognak hire sem volt, minek is? Hol az ostobaság a legkeresettebb portéka volt, hol az hágott legmagasabbra, ki az emberek minden jogaiból gunyt üzött: hiszen ott az ész igen sokat árthatott és a jog — de nem ama mohosult Verböczy-féle — ismerete egészen kihozta volna őket a kerékvágásból.

NAPI HIREK.

Kossuth lelke szól . . .

1905. március 20.

Hazajöttél, magyarok királya!

Ezt a napot a nemzet rég várja,
Hogy királyi várad küszöbét átlépjed,
Sziáról-sziárra láthasson hü néped.

S ime mégis a várt öröm napján
Gyászfátyol leng sok hived kalapján;
Mint fekete erdő suhog ezer zászló,
Ép e napon egy arc se sugárzó.

Mit jelent ez? tudod-e királyom?

A szivednek ez a gyász ne fájjon!
Inkább legyen e nap a lelkedbe vésvé,
Mert e gyász a hűség tündöklése!

A hü magyar, lásd, így tud szeretni!

Hozzá hívet így nem tud teledni!
Kettőnk közül ezért vagyok én erősebb,
Akit múltó idő le nem győzhet!

Lent régóta porlad földi részem;
Mégis élek, diadallal érzem:
Uralkodom minden magyar szíven, elmén;
Magyar király, borulj ide mellém!

Gyáva csügged, tiszta lelkü nem fél . . .
Ne riadj meg, nem vagyok ellenfél!
Szárnyait a lelkem tefeléd kitarja.
Ha magyar vagy, magyarok királya!

S mért ne volnál magyar igaz szívvel?
Nézd, e nemzet érte! csodát mivel:
Mosolyog rád akkor, mikor engem gyászol;
Ily hűséget hol találsz te máshol?

Értsd meg uram ezt a fajt már egyszer!
Szíve táján ha csak egy hűrt pedzel:
Nincsen a világnak több ily muzsikája!
És holtodig a te nótád járja!

S te eldobnád ezt a drága kincset?
Feszül a húr: böles király, érintsed!
Hazajöttél, látod, a nép szíve nyitva:
Merülj bele, itt a jövő titka!

Aki mást mond, gonosz avagy dőre . . .
Magyar király, gondoldj a jövőre,
Hogy a nemzet minden hűrt el ne szaggasson,
Siroim felett téged ne sirasson!

Rudnyánszky Gyula.

Választási napló.

Április 3. Vác.

Április 4. Sopron.

— A debreceni dalegylet közgyűlése. Tegnap délután tartotta a Debreceni Dalegylet évi rendes közgyűlését, Márk Endre elnöke alatt. A dalegylet ahogy az évi jelentés és költségvetésből kitűnik, a múlt évben is fényes eredménnyel működött. Tagjainak és a vezetőségnek ügybuzgó, tevékenysége az egylet hosszú fennállása óta, mindig kivívta azt az elmaradhatatlan sikert, melyet megalapításától fogva az egy-ségesség s összetartás biztosított. A köz-gyűlés lefolyása egyébként a következő volt. Miután az elnök a közgyűlést megnyitotta, az évi jelentés tárgyalásához kezdtek, melyet Csurka István olvasott fel. A jelentés részletesen beszámol az egylet múlt évi mű-ködéséről. A dalárda a múlt évben számos hangversenyen, dalestélyen és temetésen mű-ködött közre és sok adakozásban részesült. Ismerteti továbbá a jelentés az egylet jelenlegi állását, van 43 működő és 302 pártoló tagja. A számvizsgálók jelentése szerint az egylet bevétele a múlt évben 10512 kor 31 fillér, kiadása 2157 korona 79 fillér. Tiszta jövedelme tehát 8357 korona 72 fillér. — Mindkét jelentést tudomásul vette, és a számvizsgálóknak a felmentvényt megadta a közgyűlés. Az 1905 évi költségirányzat le-tárgyalása után a tisztikar megválasztásához fogtak. Márk Endre elnök indítványára Kovács József polgármestert megválasztották örökös egyleti disztagnak. Elnök lett: Márk Endre, Alelnök: dr. Magoss György. Titkár: Csurka István, II-od titkár Govrik Miklós. Pénztárnok: Bárdos Géza. Jegyző: Péter Gábor. Gazda: Kémery Mikó Gyula. Zászlótartó: Királyi Ferenc. A választmányi ta-gok megválasztása titkos szavazás útján történt. Megválasztottak a működők közül rendes tagokul: Donogán István, Zong János, Tóth Imre, Engeszter József, Pápai János, Deb-receni Lajos, Szilágyi János, Tikos József, B. Szilágyi Imre. Póttagokul: Hegedüs János, Nagy András, Thiszen Arthur. Pár-tolók közül rendes tagok Eröss Lajos, Bi-cső Gyula, Jeney Miklós, Vetéssy Béla, Kovács Mihály, Horváth János. Póttagok: Muraközy László, Roncsik Lajos, Bartha Mihály, Aczél Géza. Az egylet Engeszter Józsefet és B. Szilágyi Józsefet, 25 éves tagságuk alkalmából kifejtett fáradozásaik és érdemeikért arany éremmel és diszoklevéllel tüntette ki. Szilágyi János és Györi M. kik 15

éve tagjai az egyletnek, bronzérmeket kaptak. Az érdemes tagok mellé Márk Endre elnök tüzte fel az érmeiket szép beszéd kíséretében. Végül a dalegyet jellegének elnéklése után a közgyűlés véget ért. Este az Arany Bikában kedélyes társas vacsora volt, melyen az egylet tagjai nagy számmal jelenek meg.

— **Az István gőzmalom társulat** tegnap tartotta évi rendes közgyűlését Szabó Kálmán képviselő elnöke alatt. Az évi jelentést, mérleget és a felügyelő bizottság jelentését tudomásul vették. — A múlt évben ugyan tíz százalék volt az osztalék, de az idén mivel a múlt év 216.372 korona veszteséggel zárult, csak 5 százalék lesz az osztalék. A felügyelő bizottságba beválasztották: Kernhoffer József, Dalmy Kálmánt és Csanak Józsefet. Igazgatósági tagok lettek: Szabó Kálmán, Bechert Manó és Szentkirályi Tivadar.

— **Népgyűlés.** Debrecen szervezett munkásai, mintegy ötezen gyűltek össze tegnap délután, a Széchenyi utca végén tartott népgyűlésre, hogy felemeljék tiltakozó szavukat azon eljárás ellen, melyet a munkássággal szemben, a főiskola igazgatósága tanusított. A rendőrség képviselőjében Szentpéteri Ferenc kapitány és Bardócz András biztos voltak jelen. A gyűlés elnökül Nánási Lajost, jegyzőjül Szabó Endrét választották meg. Gál István volt az első szónok, ki felháborodással közölte a népgyűléssel, hogy a munkások március 15-én, a kollegiumi Petőfi szobrot meg akarták koszorúzni, amit azonban a főiskola igazgatósága azzal a megokolással utasította vissza, hogy a munkások ajkairól elhangzott szavak a tanuló ifjúságot megméltalozzák. Majd Petőfiről beszélt, sajnálatát fejezte ki, amidőn a főváros, közel százezer munkása a költő emlékére ünnepélyt rendez, ugyanakkor Debrecen szervezett munkásainak hazafias tervét, a főiskola igazgatósága meghiúsítja. Nánási Lajos szövegét még a tárgyhöz. Szabó Endre felolvasta, a népgyűlés határozati javaslatát, mely szerint a népgyűlés, a kollegium igazgatóságával szemben, megvetésének ad kifejezést, s ezen határozati javaslatot az igazgatósághoz írásban beterjeszti. A népgyűlés ezután rendben véget ért.

— **A magyar ipar Japánban.** Az aradi waggongyár a japán kormánytól felszólítást kapott, hogy háromszáz vasuti kocsit elkészítésére tegyen ajánlatot. Ha az aradi gyár a megrendelést megkapja, az az érdekes eset áll elő, hogy a vasuti kocsikat Fiuméig teherárúként kell szállítani a vasuton, miután szélesebb nyomtávúak lesznek, mint a mi vasuti kocsijaink. Onnan aztán hajóra rakva kerül rendeltetési helyére a szállítmány. A szállítás módja természetesen a kocsik árát is lényegesen megdrágítja. Hogy az aradi waggongyár a rendelést megkapja-e, még nincs eldöntve; az ajánlatot, a tervezetet és a költségvetést a gyár igazgatósága már elküldte Japánba. Azonban akár perferuálódik az üzlet, akár nem, az a tény maga, hogy egy keletázsiai állam, ha oly modern és előrehaladott is, mint Japán, tudomást vesz Magyarországról s ennek iparjáról, jelentékeny esemény.

— **Kecsegtető hirdetés.** Egy francia vidéki lapban a következő vidám hirdetés jelent meg: „Az üzleti viszonyok pangása és a lanya kereslet miatt kénytelen vagyok koporsóimat mélyen leszállított áron eladni. Csak azoknak a legkitünőbb alkalom, mert minden feltűt koporsónál újabb jelentékeny árleszállítás. Sok pénzt meg lehet takarítani és előb-utóbb ugyis meghal mindenki. M. S. koporsó kereskedő.”

— **Az önálló munkás betegsegélyező pénztár és temetkezési egylet közgyűlése.** A debreceni önálló munkás betegsegélyező pénztár és az ezzel kapcsolatos temetkezési egylet tegnap délután tartotta évi rendes közgyűlését, melyen Richer Károly elnökölt. A közgyűlés megnyitása után felolvasták a betegsegélyező pénztár évi jelentését és zárszámadását, mely szerint a pénztárnak 254 tagja van, vagyona pedig 1715 korona. Az elmúlt évben a pénztár tagjai

segélyezésére 967 korona 76 fillért, és gyógyszerre 931 koronát adott ki. Temetési járulékot 10 tag elhalálása után 820 koronát fizetett ki. A temetkezési egyletben mozgalom indult meg, az egyleti tagok szaporítása iránt. Az egyletbe való belépés ajánlható minden munkás és polgár családnak. A belépő tagok csekély 10 krajcáros temetkezési díjak befizetése ellenében rövid határidő eltelével 100—100 koronás temetkezési költségekben részesülnek. A tárgysorozat letárgyalása után a közgyűlés köszönetet szavazott Kenyeres Árpád orvosnak és Privitzer József pénztárosnak, továbbá megadta a felmentvényt az elnökségnek és a felügyelőbizottsági tagoknak.

— **A kukorica morzsoló.** Gáll Imre, mipepéresi 42 éves napszámos szombaton délután morzsoló gépen kukoricát morzsol. Egy ideig akadály nélkül ment a dolog, egyszer azonban a kerek közé esett valami, amittől a gép megakadt. Gáll jobb kezét beledugta a gépbe, amely erre valahogy elindult, s a szerencsétlen ember kezének négy ujját teljesen összeroncsolta. A súlyosan sérült embert beszállították a kórházba.

— **Összeszurkált cigányasszony.** Rostás Zsuzsanna tapasztóigány tegnap délután a városi téglagyár felé igyekezett. A köntöskert és a mester-utca között betért D. Nagy Lajos koresmájába, hogy a szivbaj ellen kapott orvosságból, no meg egy kis sestakerti borból bevegyen. Később betévedt. Nagy József napszámos is, aki ugyanez a téglagyárban dolgozik. Ez leült Rostás Zsuzsanna mellé s egy ideig együttesen fogyasztották a homoki vinkót. Egyszer azonban valamelyik olyat mondott, ami a másiknak véleményével nem egyezett, ezen aztán összeveszték ugyanarra, hogy Nagy József bicskát rántott elő s azt Rostás Zsuzsannának jobb karjába úgy belevágta, hogy azon egy 6 cm. hosszú és 3 cm. mély sebet ejtett. Rostás Zsuzsannát beszállították a kórházba.

— **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti festészet és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. d. Ujjalussy-ház. Allandó fényképkészítés a műterem kapubejáratánál levő kiskabátban.

— **Akinek pénze nincs,** de szüksége annál több, az menjen Kaiser Salamonhoz (Hatvan-u. 2.) hol a legelegánsabb női és férfi ruhakelmék, kész öltönyök és felöltők, szőnyegek, garnitúrák, vásznak, képek, tükrök és minden elképzelhető dolog a legújtanosabban heti 1 vagy 4 korona részletre kapható. — Ugyanott egy kereskedelmi égett könyvelő felvétetik.

— **Mentze Henrik** ujdonságok áruházában nagy változás és átalakítás miatt az összes raktáron levő áruk *rendkívül leszállított áron* adatnak el. Egyes áruk, melyek teljesen kiáruultak *gyári áron alól* is.

TAVIRATOK.

Bánffy jelölése.

Szeged, márc. 19. A szegedi újpárt ma egyhangulag báró Bánffy Dezsőt jelölte a Tallian miniszter lemondása folytán megüresedett képviselőségre. Nagy küldöttség ajánlja fel a mandátumot Bánffynak, a ki azonban aligha fogadja el a jelölést.

Képviselőjelölés Sopronban.

Sopron, márc. 19. A soproni szabadelvű párt képviselő jelöltje gróf Széchenyi Emil, volt főispán, ma délelőtt mondotta el program beszédét. A 67-iki kiegyezés rendületlen hívének vallotta magát. A 67-es törvény mostani kerete, szerinte, elég alapot nyújt a lassu, de biztos és a nemzet erejét meg nem haladó fejlődésre. A szabadelvű párti választók biztosították a jelöltet ragaszkodásukról és támogatásukról.

A japán-orosz háború.

Pétervár, márc. 19. Linevics tábornok jelenti 18-áról: Japán ütegek tegnap lövöldöztek a tavnuni és janhuai szorosokban lévő csapatainkat. Az ellenség Kaotajose közeliében mutatkozott. Szakuman várost japán lovasság szállta meg. Seregeink tovább is gyülekeznek.

Pétervár, márc. 19. Néhány csapat-rész mozgósítása alkalmából császári rendelet meghagyja, hogy az odesszai, varsói és moszkvai katonai kerületekhez tartozó kormányzóságok 22 kerületében lómustrálás is legyen.

Bedölt színház.

Santiago, de Chile, márc. 19. Tegnap este bedölt a Theatro Lyrico. Sokan meghaltak és megsebesültek.

Agyonlőtt mufti.

Konstantinápoly, márc. 19. Halim efendi mitrovicai muftit tegnapelőtt agyonlőtte egy albán. A tettest üldözik.

Az örmény forrongás.

Pétervár, márc. 19. A Novoje Vremja jelenti Bakuból tegnapról: Az utolsó zavargások kétségkívül az örmény forradalmi bizottság művei. A városi tanács statisztikai hivatalában megtalálták a helyi bizottság könyvtárát. Tíz személyt tartóztattak. Az itt letartóztatottak között 39 anarkista van.

MŰVÉSZET.

Márkus Lili hangversenye. Annak a díszes közönségnek, mely tegnap este Márkus Lili hangversenyén megjelent, nem mindennapi élvezetben volt része. Ha azt mondjuk nem mindennapi, ez még nem az igazi méltatás! Mert rendkívüli volt az az élvezet, melyben a bájos művész a jelen volt közönséget részesítette. Márkus Lilit tegnap bemutatkozása után mint kész művésznőt üdvözlöjük, kiből a legszerencsésebb művészi tulajdonok egyesülnek. Ihletett lélekkel, pompás stílérzékkel és briliáns technikai készséggel adta elő a műsor számokat, igazi gyönyörűséget szerezve azokkal a finom hanghatásokkal, mik ujjai alól mint kerek gyöngyök kerültek ki. A gazdag műsor valamennyi száma után viharos tapsal jutalmazta a közönség az ifju művésznőt. Különösen tetszetek: Raff Rigandouja, Liszt XII-ik rapszódiaja, Chopin g. moll balladája és a művésznő világhírű tanárjának Sauer mesternek művei. A zenede tanári kara gyönyörű babérkoszorúval tolmácsolja a elismerését a tehetséges művésznőnek.

Lovass és Ladányi

féle divatáru üzleteket megvettük. Az összes tömegárunk Piac utca 7 sz. Vecsey-ház. rendkívüli olcsó áron eladatnak. Donogan és Somossy állandó tőzlete Kistemplombazár.

MAGYAR. REGÉNYIRÓK

Megjelent az első sorozat. Tartalma:
Csiky Gergely Az Atlasz család: Illusztrálta Neogrady Antal Kemény
Zsigmond A rajongók. Két köt. Illusztr. R. Hirsch Nelli. Bálfő Albert:
Esvtike kisasszony potessvora. Illusztr. Márk Lajos. Padnal Károly: A
histünder. Illusztrálta Nagy Sándor.

A legértékesebb magyar regények

egyöntetű képes kiadása hatvan kötetben.

Szerkeszti:

MIKSZATH KALMAN

ki a nagy vállalat eszméjét kidolgozta és a kötetek elé megírja az írók jellemrajzát.

A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő irodalom jeleseit.

A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története

A gyűjtemény 34 író 54 munkáját — a magyar irodalom ötvennégy kiváló alkotását — öleli fel.

AZ IRÓK NEVSORA.	Baksay Sándor	Dóci Lajos	Iványi Ödön	Nagy Ignác	Tolnai Lajos	AZ IRÓK NEVSORA.
	Benickyné Bajza Lenke	B. Eötvös József	Jókai Mór	Pálffy Albert	Vadnai Károly	
	Beöthy László	Fáy András	B. József Miklós	B. Podmanický Frigyes	Vas Gereben	
	Beöthy Zsolt	Gaal József	Justh Zsigmond	Pulszky Ferenc	Verszeghy Ferenc	
	Bródy Sándor	Gárdonyi Géza	B. Kemény Zsigmond	Rákosi Jenő	Werner Gyula	
	Csiky Gergely	Gyulai Pál	Kuthy Lajos	Rákosi Viktor	Wohl Stefanie	
	Degré Alajos	Hercegh Ferenc	Mikszáth Kálmán	Toldy István		

Minden kötet egy-egy kiváló magyar festőművész illusztrációival.

Mindössze ezer illusztráció külön diszes műmellékletek formájában.

Tiszta, szép metszésű, könnyen olvasható betűk. Finom, famentes papiros.

Diszkrét izlésű, diszes bekötési tábla.

MEGRENDELŐJEGY.

A cég:él

ezennel megrendelem a

„MAGYAR REGÉNYIRÓK“

című gyűjteményes vállalat hatvan kötetét, vászonkötésben 300 kor.-ért:

a) négy koronás havi részletfizetés mellett,
b) félévenként fizetendő 25 kor. utánvét mellett.

A nem kívánt módzat törölnőd.

Tudomásul veszem, hogy a fenti műből 1904. szeptember hótól kezdve félévenként egy-egy 5 kötetből álló sorozat jelenik meg. A részletek az első szállítástól kezdve minden hó 1-én a fenti cégnél fizetendők be mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Az első részlet utánveendő.

Szóbeli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet:

Név és állás:

A Magyar Regényírók“

minden művelt magyar uri család örökbecsű könyvtára. A hatvan kötet félévenként öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Az első öt kötet most hagyta el a sajtót.

A 60 kötet ára előkelő kötésben **300 kor.** Törleszthető havi **4 koronás** részletekben is. Megrendelhető a mellékelt rendelő-jegy felhasználásával bármely könyvkereskedés útján — Részletes prospektust kívánatra készséggel küld a kiadó intézet.

Franklin-Társulat

magyar Irodalmi Intézet és könyvnyomda